

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 55. ANUL XIV.

Sabiiu, in 14/26 Iuliu 1866.

Telegrafulu ese 'de doue ori pe septemana 3 joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sabiiu in 13 Iuliu.

„Hrm. Ztg.“ de Luni primesce urmatoarele linii din N. Fr. Bl. „Forțe neliniscitoare sunt scirile din Transilvania. Alegerea principelui Carolu de Hohenzollern de principe alu Romaniei au fostu de siguru o trasura de siacu din partea lui Bismarck bine calculata, care acum si are consecintiele sele. Marginile noastre se vedu amenintiate seriosu de romani.“ — La acestea adauge Hr. Ztg.: Noi aici in Transilvania nu scimu de amenintiari de acestea nimic'a. —

Telegramele ce ne-au sositu in tempulu din urma, parte dela Vienn'a, parte dela Pest'a, au caracteru mai multu politicu decâtu resbelicu. De Dumineca la amedi ni se spune in unulu din acele telegrame, au incetatu tote ostilitatile intre trupele austriace si prussiane. Legatulu Austriei contele Carolyi, Br. Brenner, apoi FZM. Degenfeld s'au dusu in cortelulu generale alu prussianiloru spre implinirea unei missiuni.

Despre Deák si Andrassy se spune (22 Iuliu) ca fura chiamati la Vienn'a. Amendoi au conferitu cu Belcredi si cu Majláth. Deák s'a si intorsu la Pusztaszent László. Resultatulu acestei calatorii este necunoscutu. A doua zi ni vestesce altu telegramu din Pest'a, ca P. Naplo constatéza in unu articlu unu votu de neincredere fatia cu purtarea regimului, si cere atragerea Ungariei la tratările de resbelu si pace. —

Se vorbesce despre o proclamatune către Ungaria despre a cărei cuprinsu dlu Deák sa aiba cunoscintia. Denumirea unui ministeriu responsabilu se tine din partea unor'a de unu ce siguru si se astepta că sa urmeze catu mai curendu. Zukunft adauge la acestea, ca prin o atare mesura se alteréza cu totul programulu de deslegare dela Septembrie.

„Pesti Napló“ apostroféza pre centralistii din Vienn'a in urmatoriulu modu:

Doue regate frumoase stutu pâna acum perdute, 2000 milioane detorii, multoru bravi li se causă mörte, — si inimiculu stă inaintea portiloru capitalei. Ce aru dice indumnedieitorii sistemului acestui'a candu natiunea magiara aru adoptá acum teori'a doctrinei de prescriptiune, candu amu privi sabi'a de o putere si resultatulu batâlielor de dreptu. —

Din Debatte scótemu urmatoarea impartasire: „Precum audu din isvoru forțe siguru contelui Forgách i s'a incrediutu o rola cu multu mai inalta decâtu cea a unui conducatoriu de guerila. Elu e denumitu de comisariu regescu preste comitatele de média nópte apusu ale Ungariei, supunendu-i-se totu odata si tote oficiolatele civile ale partiei acestei de tiéra. Problem'a lui nu e de a conduce glóte inarmate, oi de a creá elementele opozitiunei, care remanu sa se organizeze de către puteri militare, de a le aduná si de a face tote dispositiunile, ce suntu acomodate pentru aপরarea unui teritoriu amenintiatu.“ Lauda in fine alegerea facuta in acestu barbatu pentru acestu câmpu de activitate din mai multe privintie forțe de insemnatate.

Unu diuariu magiaronu Kraján dice: Eri s'a inceputu inolarea recrutiloru dupa obiceiulu aviticu. Acest'a are acea bunatate in sine, ca scapa tiér'a de „vagabundi.“ — Frumósa rola joca — dupa acelu diuariu — vagabundii in Ungari'a. —

Diuaristic'a vieneza discuta multu cestiunea, déca sa ese Austri'a din federatiune séu sa nu ese. Corespundintele din Vienn'a de la diuariulu parisianu la France se esprima in asta privintia cam in urmatoarele: Indata ce Prussi'a se va intari in Germani'a nordica si va reesi cu unu parlamentu, statele dela média-di suntu amenintiate si imperialismulu nemtiescu nu va sa intardia. Mai departe doresce coresp. cá déca nu se póte evitá esirea sa ese si Austri'a si Prussi'a din federatiune, séu celu putinu sa se pretinda, cá sa nu se mai formeze o federatiune cu verfu prussianu. Afara de impregiurarea ca acést'a aru fi forțe umilitóre pentru Austri'a se teme coresp. ca partea nemtiesca a Austriei va trage către ceilalti nemti, iara magiarii cei „curagiosi“ voru tindo dupa independintia si apoi eata cum vrea Bismarck sa impinga pe Austri'a in Orientu.

Monitoriulu de séra din 19 dice, ca o parte din pres'a nemtiesca au cugetatu ca regimulu francesu va mijloci unu armistitiu unilateralu intre Itali'a si Austri'a ceea ce nu au fostu cugetulu regimului, precum nu au fostu si intevenirea armata in Germani'a, ci numai restatorirea pácei generale. In fine dice ca Franci'a nu a vrutu sa intrebuinteze mesuri amenintiatóre, pentruca incurcaturile sa nu devina si mai mari. „Prussi'a cere, cá inainte de a-si dá ea consimtiementulu la armistitiu sa se primésca preliminariele de pace. In acestu punctu se afla negociările intre puteri.“

Din Parisu se dice ca printiulu Napoleonu au avutu insarcinare sa descopere regelui Victoru Emanuilu, ca Franci'a nu a avutu alta de scopu cu Veneti'a, decâtu sa o predea Italiei, de niscari-va conditiuni nu e vorba. Tirolulu sa se lase pentru alte negociári. Gestiunea Romei nu va fi mestecata la pertratári si Rom'a se va desiertá punctuosu la terminii fipsati.

Din Constantinopolea se spune ca Omer pasi'a s'a stramutatu la Sium'a. Redifii armatei ii lasa acasa. Tributulu principatorulu se suia la 55,000 lire turcesci. Corabii italianesci au trecut in 9 Iuliu pre la Antivari spre Ragusa. In Candi'a e linisce. Trupe egiptiane vinu sa se alature lánge cele din Rumeli'a.

In Romania'a s'a inchisu adunarea. Eata cum resuma unu deputatu activitatea adunarei:

Constitutiunea s'a votatu.

Angagiamintele ce amu lăutu in fati'a vóstra le-amu indeplinitu cu sântienia.

Tronulu pré iubitului nostru Domnitoriu Carolu I, este întăritu.

Libertătile publice suntu garantate.

Proprietatea data tieraniloru este respectata prin Constitutiune; drepturile lor de a-si alege deputati suntu mentinute.

Dorintiele divaneloru ad-hoc suntu implinite; cei'a ce in sa nu eramu datori a face dupa acea programa din 1857, este senatulu. Amu consimtitu la densulu, este adeveratu, dar nu este mai putinu adeveratu ca amu scapatu tiér'a.

M'amu crediutu datoriu a ve dá socotéla despre voturile mele, pentruca déca in matur'a vóstra chibsuire, credeti ca amu făcutu reu, nu voiescu a usá mai multu de nisce drepturi ce tiu dela voi.

In fine adaugemu si Mesagiulu domnescu dela inchiderea adunarei:

Domniloru deputati! Prin Constitutiunea prelucrata de d-vóstra a-ti deschisu pentru Romania o era noua.

Astadi candu, dupa o sesiune atâtu de laborioasa, a-ti făcutu lucrări, cari voru avea unu locu insemnatu in istorie; astadi candu missiunea, pentru care tiéra v'au tramisu este saversita; ve multiamescu pentru tota silinti'a ce a-ti pusu la indeplinirea unei opere asiá de mare, si pentru concursulu ce a-ti datu guvernului la regularea cestiuniloru financiare, atâtu de grele si de importante in momentul de fatia.

In virtutea dara a art. 95 din Constitutiune, adunarea este si remâne disolvata.

Nou'a representatiune natiunala se va convocá in terminii prescrisi de lege.

Dummedieu, care protege patri'a noastră, sa ne lumineze si sa ne conduca pre toti intr'unu singuru gandu, spre binele tieriei.

Datu in Bucuresci, la 6 Iuliu anulu 1866.

Carol.

„Romanulu“ ne mai spune despre o deputatiune serbesca carea fú forțe bine primita de Principele.

Din câmpulu resbelului.

La média-nópte. Din Karlsbad se telegraféza dela 19 Iuliu, ca adi ori mane are sa intre in Schwarzenberg unu corpu mare din Mecklenburg. Curtea drumului de feru e desiertata pentruca cá sa póta campá trupe intr'ens'a.

Din Pilsen se telegraféza dela acelasi datu intre altele ca in Lipsi'a se afla o trupa prussiana de 30,000. Se spune in depesia ca lucra din tote puterile la restatorirea liniiloru de drumu de feru. Scopulu aru fi, dupa prussiani, reintroducerea comunicatiunei de marfe, in adeveru inse se pote ca pentru transportu de trupe. —

Dupa unu telegramu din Asch'dela 20 Iuliu aflámu ca pre lánge trupele mecklenburgice sa immultiescu in Lipsi'a si cele prussiane.

Tóte comunele din pregiurulu acestei cetăți in departare de două ore sunt destinate pentru cantonarea lor.—

In Darmstadt se afla 6000 prussiani in Frankfurt 15,000. Impartasiri din Würzburg afirma, ca la Aschaffenburg au raportatu prussianii o victoria deplina asupra bavarilor.

Din Frankfurt se mai telegrafează la 20 Iuliu, ca prussianii aru fi ocupatu și Wiesbaden. Brigad'a gen. Wrangel compusa din oldenburgezi și hamburgezi va remane că garnisona in Frankfurt.—

Scirile de Vienn'a de pre la 18 până la 20 sunt mai cu sēma despre pregatiri resbelice. Regimente trecu prin cetate, voluntari se inolēza, se facu bivuacuri. Prelānga acestea mai vinu apoi și scirile de armistitiu respective de pace. Despre cēsta din urma se dice, ca numai sustinerea intrēga a regatului Sassoniei mai e óresi care pedeca.—

Alte faime de pre la 20 spuneau ca inamiculu s'a indreptatu cātra capulu de punte (Brückenkopf) dela Florisdorf spre a cautā pre armat'a austriaca in positiunea ei principala și a trece in fati'a Viennei dunarea.—

Unele diuare aducu scirea despre o lovire intre austriaci și prussiani in comitatulu Trencinului in Ungari'a. Scirea acēst'a trebue inca instepatu, că sa se adevēreaca. Vede la Mai nou).—

Parisu 20 Iuliu. Din cortelulu generalu prussianu Brünn s'a comunicatu in 17 preste Berlinu; Armat'a I. merge spre Vienn'a in 15 au fostu la Tobitsau o lupta de anteposturi. Printiulu de coróna au ocupatu Prerau. Astadi dupa amēdi s'a indreptatu divisiunea a 11-a și mai multe regimente de garda cātra teatrulu resbelului? Divisiunea a 13. rămāne sa observe fortareti'a Königgrätz. Comunicatiune deplina intre ambe armatele. Se astēpta o lupta inaintea Florisdorfului sēu pre cāmpulu March. Ducele de Mecklenburg-Strelitz au calatoritu la Lipsi'a.—

Dela mēdi-a-d'i. Sciri din Vien'a despre lupt'a marina dela Liss'a spunu ca se comunica oficialminte: ca in 20 Iuliu au atacatn escadr'a austriaca sub admiralulu Tegetthoff, flott'a italiana constatōre din 22 nāi intre cari „berbecele“ numitu „Affondatore“ și 12 fregate ferecate. In decursulu luptei fregat'a austriaca „Ferdinanda Max“ au gauritu fundulu unei fregate italiensesci. Nimenea nu a potutu fi mantuitu decātra celelalte fregate italiensesci. Nai'a de linia austriaca „Kaiser“ inenngiurata fiindu de 4 nāi ferecate italiensesci, pre un'a o au calcatu și pre celelalte le-au alungatu și asiā au liberatu Liss'a cu totulu. Escadr'a austriaca e capace de lupta inca. Perderile preste totu 32 morti și 124 raniti și unele daune la nāi. Intre cei cadiuti 2 capitani a unei nāi de linia; greu raniti: 3 locutenenti. Eri (in 20 Iuliu) au fostu respinse dela Liss'a 4 fregate ferecate și alungate din portu. Ele au bombardatu cu grānate unu vaporu alu Lloydului „Eggito“. Comandantulu acēstui'a unu locot. (Stratti) au afundatu de tempuriu vaporulu și asiā nu au pututu fi luat.

„Provincia“ unu diuariu italianu, dice ca flott'a austriaca e respectabila și admiralulu Tegetthoff unu soldatu bravu. De altmintrea cetimu ca in pārtile acestea se vede ca inamiculu propasiesce. Telegramulu din Zar'a spune ca flott'a italiana s'a retrasu dela Liss'a dupa unu bombardamentu de 9 ore, dara nu spune ca fara rezultatu sēu numai dupa ce si-au ajunsu scopulu adeca dupa desbarcarea trupeloru, ceea ce aru fi de temutu de ore ce se spune ca comunicatiunea telegrafica e stricata. (Nu se adevēreaca)

Despre operatiunile lui Cialdini spune o corespundintia a lui Triest. Ztg. din Veneti'a dela 17 Iuliu ca acelea mergu fōrte incetu. Diece mii inaintēza spre Veneti'a (cetatea). (Cialdini se dice ca dispune de 120,000 soldati cu 300 de tunuri.)

Din impregiurarea acēst'a se deduce judecat'a ca Cialdini trebue sa urmeze unoru mandate mai inalte, cari impedeaca actiunea lui. In 16 Iuliu au sositu la Veneti'a in portu o fregata franceza „provençe“ cu 36 tunuri comitata de unu vaporu mai micu, și dupa ce fu salutata de salvele forturilor venetiane, aruncā ancor'a la Alberoni. Dupa o ora au cercetatu comandantulu francezu pre guvernatoarele fortaretiiei FZM. Alemanu petrecu mai multu tempu la densulu și apoi reintōrse iara la nai'a sea. Italianii credu ca acēst'a au venit pentru aperiarea suditiloru francesi, dara nu cā avantgard'a flotei franceze cu dlu Lebeuf. Sciri mai prōspete spunu ca nāile franc. se reintorcu la Toulonu și ca scopulu lor a fostu numai sa faca o reconosciune in marea adriatica.—

Dela 18 Iuliu se spune din Veneti'a, ca inamiculu se afla in Mestre și ca intre anteposturi au fostu unele lupte mai mici.— Comand'a sup. preste corpulu alu 7-lea in Veneti'a e incrediuta In. S. imp. Archid. Henricu.—

Din pārtile Tirolului spunu scirile până la 19 Iuliu ca trupele de sub Majorulu Albertini dela reg. de inf. Archid. Rainer nr. 59 și majorulu Metz dela reg. venatoriloru imp. au făcutu la mandatulu comandai trupeloru pentru Tirolu in 15 și 16 Iuliu unele atacuri ofensive din Tonale și Sponda-lunga. Colón'a cea d'an-tāiu numita a inaintatu până la Vezz'a, fără de a fi intālnitu sēu vedintu despārtieminte inimice mai de o insemnatate. Ceealalta colóna au respinsupre inamicu, facendu-i o stricaciune insemnata,

pentru ca au dusu cu sine 15 cara cu rāniti, și i-au demuntatu unu tunu. Din partea austriaca 4 rāniti.

Din Trientu se scrie (in 16 Iuliu) la „Vtld.“: Noi nu insintāmu aici. Sciri sigure nu avemu astadi nici dela generalulu de Kuhn nici din partea resaritenā a Tirolului. Si de aceea, cāci generalulu de Kuhn de siguru aru cere ajutōre dēca in lupt'a cea mai prōspeta dela Caffaro nu i s'aru fi pārtu trupele sele de ajunsu. Acestu oficieru talentatu are unu adversariu mai putericu, carele s'a intāritu de nou cu trupe din armatele dela Mincio și dela Po, dara de ore-ce nu sosescu nici rāniti nici bolnavi, dāmu cu socotēl'a ca caus'a nōstra stā fōrte brīlantu. Mai departe spune corespund. ca luptele mici mai nu incēta.

Despre contele Wickenburg cu insbrucanii sei, cari au făcutu multe bravuri, spune,— case vorbesce,— ca se aru fi aflāndu in o strimțōre mare. Date mai deaprobe in sa lipsescu.

Pāna aci aru fi tōte bune in Iudicaria și teritoriulu marginasiu (cu acēst'a). Nu asiā bine stau lucrurile in directiunea de preste Valsagun'a, carea nu este o pedeca neinvingibila pentru unu inamicu energicu, carea pōte aduce pre inamicu in tempulu celu mai scurtu in Trientu și carea prin o invingere estina ne pōte dā de rusine tōte incordāriile nōstre in Iudicari'a și la Tonale. Dupa ocuparea cea fără indoiala a Vizenzei, suntu deja, asiā se spune, 3000 de soldati de ai inamicului cātra Schio pe drumulu ce duce la Roveredo, și dēca si suntu defilee pe rut'a acēst'a, cari suntu greu de luat, totusi prin o preponderantia numerica pōte sa ese lucrulu in favōrea lor. De Valsagun'a purtāmu mai putina grigia, dupa ce la Primolano la intrarea in vale se afla nisce fortificatiuni din care se potu inamicului pune pedeci insemnate.

Sabiin 12 Iuliu.

(Profesoru românulu la academi'a c. r. de drepturi in Sabiin). Din isvoru demnu de credintia aflāmu, ca prin inaltu decretu s'a denumitu dlu Dr. Dimitriu Răcuciu de profesor preleginte in limb'a romāna la c. r. Academia de drepturi din Sabiin. De-si asteptāriile nōstre aru fi cu multu mai mari, pentru că sa ne vedemu odata egalisati in totu respectulu dupa cumu cere bunulu dreptu, totusi nu putemu sa nu privim și in denumirea acēst'a unu micu progresu cātra dreptele nōstre dorintie. Ne magulim de alta parte cu speranti'a, ca dlu Dr. va intrebuintiā tōta energi'a juneloru și venjōseloru sele puteri, pentru că sa puna unu temei solidu acestei prime inceperi demultu asteptate de natiune in genere și in specia de junimea nōstra, pentru că de o parte acēsta junime sa se console la audiulu prelegeriloru rostite in limb'a care au supt'o dela mama și de alta parte natiunea sa demustre faprice, ca nu numai merita, dara pe dreptu considerata e in stare a dā barbati și pentru posturile acestea. Sarcin'a dlui Dr. e grea, noi ii gratulāmu la dens'a, cāci e și onorifica și ii poftim succesu intru tōte, pentru că sa pōta iarasi intru tōte corespunde acestei grele și onorifice sarcine.

Valeggio 8 Iuliu.

Sub datulu acēst'a primū Redactiunea deadreptulu unu raportu despre lupt'a din 24 Iuliu din care scōtemu unu estrasu cā intregire la cele publicate in nr. tr. dela Naseudu:

„Locotenintele primariu Georgiu Popu bravulu fiin a lui Marte cu loc. Bek și 13 feciori dela a 13. compania cadiura la intreprinderea unui asaltu asupra unei baterii de tunuri ale Italianiloru la cas'a Pasquali, ce se afla lānga drumulu ce duce dela Castelnuovo la Valeggio. . . . Lupt'a la arip'a drēpta in a cārei centru se aflā regimentulu nostru se incepū la Corte la 3/4 7 inainte de amēdi și se finī la Montevento 1/2 4 dupa amēdi. „Bravii nostri feciori luara cu aseltu ori și care positiune, cu tōte, ca la asaltulu intāiu amu fostu nevoiti a trece prin riuletulu Tione, in care ne scaldarāmu binisioru. Totusi avurāmu mare lipsa de apa in restempulu intregi dile; o beutura de apa din cea mai urita balta nu erā de platitu cu auru. Din regimentulu nostru cadiura cā eroi colonelulu Carl Schwaiger, majorulu Frid. Krippel, supra loc. Georgiu Popu, loc. Müller, Steinbeck și Beck. Vulnerati suntu capit. br. Schirnding, Vladu, Staff, Weilenbeck, Minkevic, Statkiewicz, Schuhmacher, supra locot. Gröckner, Dwerzak, Sucra (Wimmer usioru), locot. Bartel, Jaroschinsky și Anton Thot, dintre cari — capit. Staff și loc. prin. Carolu Sucra murira in spitallulu dela Veron'a.

Feciori perdurāmu cu morti, rāniti și de cari nu se scie la 450 insi etc, cele din nr. tr. dupa care adauge:

In 1-a Iuliu sēr'a pre la 8 ore in taber'a de Peschier'a mai avurāmu norocire a fi cercetati de pré lum. archiduce Albrecht, care fū primitu cu vivate entusiastice candu se apropiā de tabera. In Sea se opri cu tōta suit'a in mijloculu nostru și dupa ce se informā dela oficerii ce se aflau de fatia, ca cumu ne merge? cumu se afla cei vulnerati se exprimā cu cuvintele urmatōre:

„Das Regiment hat sich gar brav benommen; — dies freut mich ungemein. Das Regiment ist der goldenen Medaille würdig.“

(Regimentulu acēst'a s'au purtat fōrte bravu, acēst'a mi face o bucuria fōrte mare. Regimentulu acēst'a e demnu de medalia de auru).

„Georgiu Popu, zelosul ofieru și patriotu a testat colecțiunea sa de cărți, care va face la 3—400 fl. v. a., bibliotecii gimnasiului din Naseudu asiă numita „Marian'a“, și 200 fl. v. a. pentru școl'a comunala din Lesiu (districtulu Naseudului) locul născerii sale. Testamentulu se afla în mâinile verisiorului seu Ioane Malaiu, auditoriu de filosofia la universitatea din Vienna“ scl.
(G. Tr.)

Principatele române unite.

Dupa cum ne-am îngăiatu în numărulu trecut, dăm astadi locu discursurilor dlui Nicolae Ioanescu și I. Heliade R. în cestiunea religiunii domnitoare în Statulu român pronunțate cu ocaziunea desbaterei constituțiunei celei nouă.

D. N. Ioanescu. Dle presedinte, deosebirea care e între redacțiunea proiectului majorității comitetului constituțiunei, și între amendementulu care amu onore a sustine, este foarte însemnată. Majoritatea comitetului proclama libertatea conștiinței și a dogmelor, și totu odata independența bisericii naționale; mai departe, redacțiunea comitetului declara ca religiunea ortodoxa este aceea a majorității poporului român; și mai departe inca, ca mitropolitii, episcopii sunt a fi alesi. Afara de punctulu acestă din urma relativu la biserică ortodoxa romana, care este comuna atât în amendamentu cât și în redacțiunea comitetului, toate celelalte puncte sunt diametrice opuse. Cestiunea este foarte însemnată, dle presedinte. Intielegu înaltulu liberalismu în numele cărui a majoritatea comitetului a proclamat nu numai libertatea dogmelor! intielegu acestă cu atât mai multu, ca cestiunile religiōse, cari s'a disu ca nu mai sunt ale timpului nostru, domineză inca nouă emisfera chiaru sub formă acestă a liberalismului înaltu. Americă s'a fundat precum șcimu, dintr'o necesitate religiōsa. Refugiati de sub biserică dominantă, anglicana, persecutati în patriă lor, seu distieratu, și de odata cu implantarea religiunii lor libere, au pus și fundamentele unei nouă libertătipolitice.

De aceea sarcină mea aru fi grea de a întreprinde a combate ideile majorității comitetului, în ce se atinge de libertatea dogmelor mai cu seama. Dă, dloru, precum s'a disu în această camera, în zilele trecute de către on. reprezentante. . . . totu de la Craiovă credu, (D. G. Stirbey), trebuie ca o constituțiune, pentru a prinde radacine, să fie conformă cu moravurile poporului pentru care este destinată.

Ei bine, noi nu putem să proclamăm aici libertatea absolută a dogmelor, fără de a alarmă conștiința poporului român. (Sensatiuni). Totu ce putem face într'o constituțiune politică, este de a consacra antică tradițiune a țierei, de a beneficia toleranță a tuturor cultelor, tuturor dogmelor recunoscute. A se proclama, într'adeveru, fără necesitate, libertatea dogmelor, într'o țieră unde poporul nu se vede animat de un spirit de fanatism, seu religios, amestecat cu spiritul politic, este a proclama un principiu, pe care nu-lu reclama nici starea s'a de cultura nici consolidarea Statului nostru.

Nu e vorba aici de independența și de libertatea cultului, cari se potu înalță de asupra prejudiciilor religiōse; căci într'unu Statu liberal, prejudiciu este și chiaru libertatea dogmelor lor. Nu este vorba despre acestă; ci deca putem să inscriem în constituțiunea noastră, altu ce-va decât ceea ce găsim în conștiința poporului nostru, și în acestă găsim în faptă, unu respectu nestramutat pentru dogmele antice.

A se proclama deci astadi libertatea dogmelor, este a slăbi acelu respectu, este a pune în pericolu însuși acestu principiu mare al libertății dogmelor.

Cându noi amu veni să facem abstractiune de ortodoxia noastră, amu dă locu strainilor a o profana prin propagandă religiōse. Acestă s'a vediatu la umbră a jurisdicțiunei consulare în partea din Besarabiă prin cultulu Lipovenilor; consiliu firesc se grabeau totu deună de a protege pe supușii lor, și cea întâiu protecțiune se întinde asupra cultului religiunei.

Cându dă în fată acestor protecțiuni care sub mantă religiunei potu ascunde injurii politice, noi amu proclamă libertatea dogmelor, amu dice Romanilor, că ei să se lase a se converti la ori ce alta religiune, și prin acestă amu pune în pericolu însuși libertățile noastre politice.

Ei bine, eu credu ca este în adeveru unu pericolu mare pentru libertatea noastră politică de a alarmă conștiința poporului român (santia dogmelor). Nu trebuie să arătăm spiritulu incultu al poporului nostru o libertate, care nu pōte să-lu ducă decât numai la o desperare. . . . Cându s'aru dice ca religiunea ortodoxa este a majorității poporului român, s'aru dice unu lucru neesact; pentru ca totu Romanulu originariu din Principatele-Unite, este cetățienul alu Statului romanu ortodox;—intielegu pe Romanii de nainte de acele legi liberali cari facu abstractiune de religiune; totu acelu romanu este fiu alu bisericii ortodoxe (intreruperi din partea unor deputati). Rogu pe on. alu doilea reprezentante de la Craiovă, (d. N. Racovitia) să aiba pacienția, ca voi să esplicu în data și religiunea acelor de care voiesce a me întrebă d'sa.

V'a disu on. nostru raportor adineuri ca în tinuturile Ro-

manu și Bacău sunt populațiuni cari profesă religiunea catolică; ei bine, aceste populațiuni puțin însemnate pe lângă masă populațiunei noastre rurale, formează o neînsemnată parte. Mai multu decât atăta: acesta populațiune are unu cleru, care nu aternă întru nimic de statulu nostru, care atârna de la unu statu vecinu, a cărui idee de propagandă în Oriente nu o pōte contestă nime. Chiaru în această adunare s'a făcutu o interpelațiune dlui ministru de culte în privința propagandei politice, sub mantă protecțiunei religiōse. Ei bine, cându o asiă de neînsemnată parte din conlocutorii nostri din comunele rurale profesă unu altu cultu, și cându aceste culte sunt sub dependența unei ierarhii eclesiastice straine, mi se pare ca unu instinctu de conservare, aru pōte să ne facă a proclamă, ca religiunea dominantă a poporului romanu este aceea care a profesat străbunii nostri, eara nu alta; căci aici în această adunare nu cunosc nici unu on. reprezentante care să profesă altă decât a religiunei dominante.

S'a făcutu o ceremonie chiaru în acestu locu în adunarea de la 2 Maiu pentru că să se consacre egalitatea cultelor. Dera, dloru, dela acelu faptu, voi cuțediă a dice fără nici unu felu de tendință politică; dela acelu faptu, noi nu trebuie să tragemu consecința, ca suntem nevoiti numai decât să inscriem în constituțiunea noastră ca religiunea ortodoxa, e numai a majorității poporului. Precum vedeti, dloru, nu e nici o necesitate morală care să ne facă a alarmă conștiința poporului romanu: din contra sunt consideratiuni politice, cari trebuie să ne facă a-lu indemnă că să se sustie anticele și venerabilele forme ale religiunei ortodoxe. Amendementulu care-lu sustinu, are acestu avantaju asupra redacțiunei comitetului, că elu este împrumutat în mare parte din constituțiunea unei țieri constituțiunale, care în multe se asemena cu noi, și care în privința religiunei, deca nu și în altele, trebuie să fie strinsu unită cu noi. Acestă țieră este Grecia, și nime nu pōte să dica ca poporul grecu nu este totu atât de înaintat în civilizațiune ca și noi; nime nu pōte să tagaduiască ca acestu popor nu este pus în contactu cu cele mai luminate țiere; nime nu pōte să tagaduiască ca de cându poporul grecu sa bucura de o dinastie straina, a luat unu nou sboru de regenerațiune spre consolidarea naționalității sale. Ei bine, dloru, acestu popor, în sinulu cărui a nu se afla atatea periculoase elemente eterogene, a luat measure pentru a pune capetu proselitismului. Marginirea proselitismului este totu atâtă ca și libertatea absolută a conștiinței; cându unu Statu dice: nu voi proselitismu, dice: nu voi că cine-va să fie genat în libertatea s'a religiōsa.

Acestă mesura la Greci a fostu provocată de catolicirea Bulgarilor. Acesta populațiune doritoare de a dobândi orecare libertăți și autonomiă s'a, de-si nu este inca constituită în unu Statu independent, s'a aruncat în brațiele catolicismului că să scape, nu de despotismulu musulmanu, ci de unu cleru prevaricatoriu, care asuma în elu și autoritatea politică. (Va urmă).

„Tromp. Carp.“

Varietăți.

*** † Dlu Ioann Iosefu Roth, parochialu evangelicu alu cetătie Sabiului au reposatu în 23 l. c. în etate de 80 ani.

*** (Pentru Imperatēs'a) s'au esarendatu o pompoasă locuință de veră între romanticii munti de lângă Budă, — totu acolo și regele Sassoniiei si-a esarendatu o villa.
— Oficiieri români, în luptă din 3 Iuliu la Chlum, din reg. princ. de Sachsen-Meiningen Nr. 46, morti mai sunt: locotienintii Iosifu Vornică și Nicolae Jánosy.

Consemnarea soldatilor români cari jacu răniți în spitalele din Pestă. I. Gradiņa lui Orzy în 13 Iuliu. Mihaile Vana din Cacuciulu ung. (comitatulu Bihariei) rănit la degetu. Nicolae Colniceanu din Vingardu (p. u. Szászsebes) rănit la degetu. Georgiu Cretiu din Satulungu (postă ult. Brasiovu, Sacele) prin cōste. Isacu Lopu din Sarat'a (p. u. Sabiu) la mână subșuoră. Simeonu Murariu din Margine (p. u. Mosiavă) la degetu. Zacharia Lesutianu din Zanoč'a (p. u. Margit'a, N. Derszid'a) la degetu. Ioane Simu din Kevers (p. u. Buzias) la palma. Ioann Otiecanu din Bunea (p. u. Fagetu) la degetu. Constantin Lantasiu din Lupani (Lugosi) la încheiatură degetelor. Georgiu Manoilu din Arneac'a (p. u. Recasiu) la piciorulu stângu. Axentie Leale din Chriobaru (p. u. Secasiu) la degetu. Teodoru Susanu din Micalac'a (p. u. Aradu) la picioru. Ioane Vucu din Fibisiu (p. u. Bruckenu) la picioru. Stefanu Stamatoviciu grăniceru din Caransebesiu la mână stângă ruptu unu degetu. Achimu Fiatu din Luncavitiu (p. u. Caransebesiu) la încheiatură degetelor. Teodoru Stapanescu din Sadov'a (p. u. Slatin'a) ruptu unu degetu dela mână dreapta. Filipu Berzovanu din Chesintiu (p. u. Aliosiu) zace în dorere de ochi și peptu). Vasalic'a Lesiu din Tölgyes (p. u. N. Somkut) rănit la mână. Toti cu rană usioră — Consemnati de Mihaile Besanu. (A.)

*** (O femeie a româna) din Fentlacu în Banatu după batalia dela Königgrätz s'a adresat deadreptulu către Maj. Sca Imperatēs'a, rogându-o că să se îndure a o încunoscintiă despre soarta barbatului seu ce se afla la oște. Imperatēs'a primindu informațiuni dispuse a i se răspunde femeii în limbă română, ca bar-

batulu seu usioru rânitu se afla sub ingrigire într'unu ospitalu din Vienn'a.

** (In bataliele din Boemi'a) perira patru dieci și doi de oficeri români, ceea ce nu e mirare, căci ne spunu jurnalele din Vienn'a, ca românii (ung. Regimente) in toate locurile se luptara cu multa bravura.

** (Statistica despre batalia). Dupa jurn. de Berolinu „Fremdenblatt.“ prusii au ocupatu pâna acum din armat'a austriaca și hanoverana: 50,000 de prizoneri, 6000 de cai, 220 de tunuri, 40,000 de arme folositoare, și alte 20,000 de arme (dela hanoveri). Dintre tunuri 200 su-nouă și cu tievi trase; armele (puscele) fatia cu unu inamicu, care n'are pusca cu acu (Zündnadelgewehr) su-escolenti precum și caii. Munitiunile nu-su numerate. In privinti'a teritoriului Prusii'a in trei septemâni a ocupatu 1512 de miluri patrate; (care teritoriu e mai mare decâtu regatulul Bavariei și Sassoniiei laolalta) adeca in Holstein 155, in Hanover'a 698, in Kurhessen 174, (Hessen-Darmstadt de susu, și Nassau, care asemenea-su ocupate inca nu-su aci calculate), in Sassoni'a 271, Bohemi'a ($\frac{1}{3}$ parte) 314 de stângini. (Astadi cu puțină diferinția e ocupata tota Bohemi'a. ma și Moravi'a). Locuitorii acestoru tieri ocupate facu 7,109,000 de suflete.

** Imperatulul Francesiloru a primitu, la palatul dela Tuileries, o scrisore drin care Majestatea Sea Britanica notifica Majestății Sele Imperiale casatori'a A. S. R. domn'a principesa Mari'a-Adelaid'a-Wilhelmin'a-Elisabeth, fiica a reposatului A. S. R. ducele de Cambridge, cu A. S. Francisc-Paul-Charles-Luis-Alexandru, principe de Teck. (Moniteur Universel).

** Din mai multe părți ale tieiei ne vinu sciri intristătoare despre seceta și despre fometea sa pôte sa-i urmedie. In multe locuri fenu nu s'a făcutu de locu și vitele nu au ce pasce.

** (Cătra economii români!) In anulu 1863 17 Novembre Nr. 105 alu „Tel. Român“ s'a inscintiatu economiloru o inventiune nouă de mediculu Thury din Geneva in privinti'a producerei genurilor la animale sub titlulu: „O descoperire nouă“ rogandu totu deodata pe aceiasi, ca despre nou'a descoperire și despre succesulu acestei inventiuni a incunoscintia — totu prin susu laudatulu jurnalul — atât pre economi câtu și pre medicu. Petrunsu și eu subscrisulu de insemnatatea și urmările folositoare ce pôte sa traga dupa sine nouele descoperiri in privinti'a acestei inventiuni grandioase, — amu venitu parte prin ajutoriulu altoru economi, parte prin esperiinti'a și observatiunile mele proprii la urmatoriulu succesu: „ca deca impreunarea — la vaci — se face dupa cum suna articolulu respectivu susu citatu — atunci pe acelea două carări se producu vitiei seu vitiele — dupa cumu va cine-va.“ — Amu esperiatu la 25 vaci, dintre care la 3 — pôte ca din erorea mea — nu mi-a succesu. Totusi din multime se pôte concheia adevurul acestei legi de producerea genurilor la animale.

A. Necsi'a
Invetiatoriu.

Mai nou.

Pest'a 24 Iuliu. Dupa sciri dela Vienn'a, paus'a ce are sa espire vineri va fi urmata de unu armistitiu de patru septemani, sub a cărui decursu se va tine congresulu.

Pojonu 22 Iuliu. Astadi dela 8 ore dimineti'a suntu tunurile amenduroru armatelor ce stau fatia un'a cu alt'a la Theben, Neudorf, Kaltenbrunn și Blumenau in deplina activitate. Lupt'a esita in favorea noastră fu intrerupta la 2 ore, dupa ce sosi scirea despre armistitiulu de 5 zile, tocm'a candu era sa mai sosésca pe câmpulu bataliei trupe noue ordonate de Benedek. Kaltenbrunn și inca unu satu, ce se afla in lini'a bataliei au patimitu tare de focu.

— Astadi dumineca au fostu o lupta ferbinte la Malaczka. Prussianii respinsi la inceputu s'a re'ntorsu cu puteri innoite spre a relua lupt'a. Intr'aceea capatara și amperatescii sucursu și asiă se continua lupt'a in dimensiuni mai mari. De-si au fostu sositu scirea despre armistitiu la ambe părțile certante, nu fû cu putinția a intrerupe lupt'a ce se era desvoltatu asiă de tare. Prussianii lasara 700 morti și râniti și 200 prinsi pe câmpulu de lupta. Castelulu contelui Palfy se fia patimitu foarte tare iu urm'a luptei de artileria. —

H. Z. de eri comunica sciri pre cari nici dens'a nu le afla cu totulu credibile: despre concentrari de unu castru de 20 mii voluntari romanesci la Argesiu. Utopiele ce le comunica mai departe, fiindca insasi nu le crede, nu le mai reproducemu și noi.

Publicarea

Sumeloru intrate la fondulu Asoc. tranne române dela siedinti'a comitetului din 5 Iuniu, pâna la siedinti'a din 4 Iuliu 1866.

1) Dela D. Protopopu Leontiu Leontinu tax'a pe an. 186 $\frac{5}{6}$ 5 fl.

2. Dela D. comite supremu Georgiu Pop'a din Aradu tax'a pe an. 186 $\frac{4}{5}$ și 186 $\frac{5}{6}$ 10 fl.

3. Interese an intratu dupa detragerea de 7% a) pentru obligatiuni urbariale tranne 68 f. 35 xr.; b) pentru obligatiuni de imprumutulu statului in arama 20. $\frac{5}{6}$ xr. iara in argintu 22 f. 25 xr. c) pentru asemnatiuni ipotecarie 75 f.

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristen.

4. Dupa relatiunea casierului; a) dela D. Parochu emeritu Demianu Mog'a din Sasciori pentru unu Conspectu 30 xr. b) dela D. Protopopu Ioann Tipeiu din S. Sebesiu tax'a pe an. 186 $\frac{5}{6}$ 5 f. c) dela D. Parochu Nicolau Lazaru din S. Sabesiu tax'a pe an 186 $\frac{5}{6}$ 5 f. d) dela D. Georgiu Munteanu economu din Călnicu tax'a pe an. 186 $\frac{5}{6}$ 5 f. e) dela D. Parochu Ioann Stoiciu din Sasciori tax'a pe an. 186 $\frac{4}{5}$ 5 f. f) dela D. Protopopu Ioane Ratiu din Hatiegu tax'a pe an. 186 $\frac{4}{5}$ 5 f. g) dela D. Bucuru Popoviciu negutiut. din Hatiegu tax'a pe an. 186 $\frac{4}{5}$ 5 f. h) pentru diplome: dela D. D. Ioane Ratiu Protop. Iosifu Miesi'a cancelistu; Mihaiu Munteanu, Marcu Todosie jun. Marcu Todosie sen. Marcu Ciuciu, Avramu Ciuciu, Teodoru Popescu și Georgiu Nand'a proprietari, toti din Hatiegu câte 1 f.= 9 f.

Dela Secretariulu Asoc. tranne române.

Sabiu in 4 Iuliu 1866.

Nr. 2—3

Publicatiune de concursu.

Guvernulu regescu a hotăritu pe temeiulu pasiloru făcuti ca inca cu anulu scolasticu 1866/7 care se incepe in 1-a Octobrie a. c. sa intre earasi in vigóre dispusetiunea de mai inainte, dupa care s'a tramisu din tiéra unu numeru determinatu de elevi transilvani la scôl'a silvanala moravasilesiana din Aussee.

In urm'a acesteia se voru tramite la institutul mentionatu patru elevi transilvani și adeca doi pentru cursulu invetiamentului ordinariu de doi ani, și doi pentru scôl'a practica asemenea de doi ani din care urmédia trecerea in cursulu invatiementului ordinariu.

De stipendiu anualu din care se acopere spesele de didactru nutrementulu și uniform'a candidatului precum și toate alte lipse intre care se numera și calatori'a incolo și încôce se determină cumca următoare:

a) pentru candidatii cursului de invatiementu pe fia-care anu 600 — siese sute floreni v.a;

b) pentru cei ce voru intră in scôl'a practica in anulu d'antăiu 400 — patru sute, in alu doilea 350 — trei sute cinci dieci florini v. a.

Pentru stipendiele acestea se deschide prin acést'a concursulu cu acea observare, cumca competitorii au dea-si tramite guvernului regescu celu multu pâna in 10 Angustu suplicele loru timbrate și documentate in chipulu urmatoriu cu documentele ce se voru achiude trebue documentatu autentice.

aa) Numele, etatea intre 17—24 ani, religiunea, locul locuintiei și competinti'a competitoriului in Transilvani'a

bb) documentarea purtărei morale, absolvirea, cu succesu bunu a claseloru gimnasiului inferioare seu a scôlei reale de josu. Acést'a cerintia este cu atât mai esentiala cu câtu receperea elevului in cursulu de invatiementu depinde dela unu esamenu pe care lu va depune inaintea directiunei institutului.

cc) Constitutiunea sanatoasa corporale, precum și testimoniulu de oluitu,

dd) Cunoscintia deplina a limbei germane, că limb'a instructiunei.

e) ca parintii seu tutorulu s'au invoitu la alegerea acestei cariere.

f) Acei competitori cari dorescu inca acum a se primi la cursulu ordinariu de invetiamentu, voru documenta prin unu testimoni și aceea cumca a practisatu cu succesu anulu seu doi ani la unu padurariu pe deplinu erudit, seu la altu expertu in acést'a ramura a sciintiei.

Mai departe se aduce la cunoscintia:

1. Candidatului care se va denumi la tempulu seu și cu deosebire a aceluia, care va intră in cursulu de invatiementu ordinariu, se asigura preliminarmente pentru doi ani, aceluia care se va primi in scôl'a practica atât pe tempulu praeiei, câtu și dupa doi ani, pentru cursulu de invatiementu — emulmentulu defiptu, in sa pre lănga conditiunea deca va documenta la tota jumetatea de anu cumca pre lănga o purtare nepatata, si-a implinitu datorintiele sele cu succesu bunu.

2. Candidatulu ce se va denumi trebue sa astérna unu reversu și despre aceea cumca se obliga dupa ce a esitu din acestu institutu, a servi celu puțin optu ani in acést'a calitate in Transilvani'a.

Din siedinti'a Guvernului reg. transilvanu tinuta la Clusiu in 28 Iuniu 1866.

Burs'a de Vienn'a.

Din 13/25 Iuliu 1866.

Metalicele 5%	59 25	Actiile de creditu	141 70
Imprumutulu nat. 5%	63 50	Argintulu	125 50
Actiile de banca	695	Galbinulu	6 10

Editoru și tipariulu tipografiei archidiececane.